

31 maj 2016

Kulturdepartementet
Drottninggatan 16
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet "Låt fler forma framtiden!" (SOU 2016:5)

Läraryrket har fått möjlighet att yttra sig till Kulturdepartementet angående betänkandet "Låt fler forma framtiden!" Läraryrket yttrar sig endast över konsekvenser som lagförslaget medför inom utbildningssektorn.

Sammanfattning av Läraryrket's synpunkter

Läraryrket anser att utredningens förslag inte helt utgår från lärarnas verklighet. Deras arbetsbelastning är hög och för att kunna utveckla de områden som utredningen pekar på, behöver förutsättningarna förbättras.

Utvecklandet av olika nationella skolutvecklingsprogram löser inget i sig och är inte alltid det som behövs överallt. Skolans utveckling måste utgå ifrån de behov som skolorna identifierat och baseras på vilka förändringar som behöver göras på den enskilda skolan. Läraryrket ser gärna former för dialog i beslutsprocesser och styrning i varje kommun och hos varje huvudman, för att professionen själv ska få vara delaktig både inför och efter gemensamma insatser.

Vad gäller högskolan ställer sig Läraryrket bakom resonemanget till förslaget om att bredda målformuleringen i högskolelagen.

Utredningen i korthet

Uppdraget för 2014 års Demokratiutredning har varit att utreda hur individens möjligheter till inflytande och delaktighet över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen kan stärkas, samt hur engagemanget inom den representativa demokratin både kan öka och breddas. Utredningen föreslår en rad förändringar och insatser för att detta ska kunna ske på både nationell och lokal nivå. Inom utbildningsområdet föreslås bl a att elevers kunskaper om hur kommuner och landsting fungerar, ska öka genom nationella skolutvecklingsprogram. Former för hur skolor ska kunna samverka med förvaltningar och möta lokala politiker bör även utvecklas enligt utredningen.

31 maj 2016

Läraryrketets synpunkter

Läraryrketet instämmer i utredningens generella hållning, att samhället behöver verka för individers möjligheter att känna delaktighet och ges inflytande över beslutsfattande. Läraryrketet anser dock att utredningens förslag inte riktigt bottenar i den verklighet som skolan befinner sig i. Lärarnas arbetsbelastning är hög och för att arbetet med de frågor som utredningen pekar ut ska kunna stärkas, behöver lärarnas förutsättningar förbättras.

Nationella skolutvecklingsprogram

Utredningen pekar på utformandet av nationella utvecklingsprogram som en av lösningarna för hur elever ska få kunskaper om medborgligt inflytande, lokal demokrati och källkritik. Läraryrketet motsätter sig inte detta förslag, men vill uppmärksamma utredningen på att alltid förhålla sig till skolan som helhet och att ett skolutvecklingsprogram inte löser något i sig och inte alltid är det som behövs överallt. Skolans utveckling måste utgå ifrån de behov som skolorna upplever och baseras på vilka förändringar som behöver göras på den enskilda skolan. Alla skolor befinner sig i olika faser och det krävs olika insatser och prioriteringar för olika skolor.

Utredningen pekar på Skolverkets rapport där samhällskunskapsundervisningen i liten utsträckning problematiserat demokratifrågor och vilka möjligheter medborgare har att påverka. Läraryrketet vill påpeka att detta bör ses mer i ett helhetsperspektiv. I de kursplaner som berörs, är detta en del av ett stort antal områden som ska beröras i det centrala innehållet och i de omfattande kunskapskraven. Det är därför en större fråga som berör skolans styrdokument, om delar av ämnesinnehåll och kunskapskrav ska prioriteras, men då på bekostnad av andra. Att bara utöka både ämnens innehåll och omfattning, utan att ta bort något annat, är en ohållbar utveckling för både lärare och elever.

Källkritik

Läraryrketet vill även påpeka att elevernas kunskap om och tillämpning av källkritik utvecklats mycket bara under de senaste åren, då detta är ett ofta förekommande perspektiv i många ämnen och årskurser i läroplanen. Det är även viktigt att inte särskilja detta till något specifikt ämnesområde, utan se det som en grundläggande hållning generellt. Källkritik finns även redan med som en del i skolutvecklingsprogrammet om digitalisering.

Dialog med utgångspunkt i skolans förutsättningar

Det finns en fara i uppfatta samhällliga problem och utmaningar som uppstår, som både skolans skuld och ansvar och att samtidigt se det som att lösningen enbart finns inom skolans område. Har verkligen skolan de praktiska förutsättningar i tid, ekonomiska och personella resurser som behövs för att uppdraget rent praktiskt ska kunna genomföras? Varje kommun och huvudman behöver ta ansvaret att ha en dialog med alla nivåer i samhället, med utgångspunkt i skolans förutsättningar att kunna genomföra de insatser som behövs specifikt i varje kommun och på varje skola.

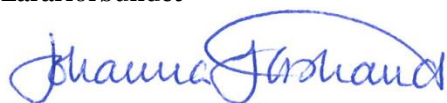
31 maj 2016

Läraryrket ser därför gärna former för dialog i beslutsprocesser och styrning i varje kommun och hos varje huvudman, för att professionen själv ska få vara delaktig både inför och efter gemensamma insatser. Det är även viktigt att poängtera att skolans demokratiska uppdrag, bör genomsyra hela utbildningssystemets verksamheter på ett djupare plan, där professionen medvetet styr, planerar och genomför arbetet kontinuerligt och inte styrs av politiska partiers enstaka inlägg eller arrangemang.

Högskola och universitet

Vad gäller högskolan ställer sig Läraryrket bakom resonemanget till förslaget om att bredda målformuleringen i högskolelagen och framhålla att högskolorna även "ska verka för att främja demokratins centrala principer och respekten för allas lika värde", så att lärosätena agerar mer likvärdigt i fråga om organisationers tillträde att informera om sina verksamheter.

Läraryrket



Johanna Jaara Åstrand
Ordförande



Lisa Heino
Utbildningspolitisk utredare